

Informacja ogólna o Krakowie

Kraków, dawna stolica Polski, jest jednym z najważniejszych ośrodków miejskich w kraju, a także pozostaje regionalnym i międzynarodowym centrum życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego.

Od 1 stycznia 1999 roku, po reformie administracji publicznej kraju Miasto Kraków na prawach powiatu jest stolicą województwa małopolskiego, z siedzibą:

- Urzędu Wojewódzkiego,
- Urzędu Marszałkowskiego,
- powiatu krakowskiego tzw. ziemskiego,
- gminy i powiatu z jedną wspólną Radą Miasta Krakowa i Zarządem Miasta Krakowa i Urzędem Miasta Krakowa.

Kraków położony jest w dolinie Wisły, na styku czterech krain geograficznych. Od północy graniczy z Wyżyną Krakowską – Częstochowską, od południa z Pogórzem Wielickim, od zachodu z Kotliną Oświęcimską, a od wschodu z Kotliną Sandomierską. Dolina Wisły w Krakowie zamknięta jest dodatkowo od zachodu zrębowymi pagórami Bramy Krakowskiej. Położenie geograficzne Krakowa i związany z tym klimat miasta z przeważającymi słabymi wiatrami zachodnimi, gdzie ok. 30 % dni w ciągu roku stanowią cisze i występujące częste inwersje temperatury, są przyczyną słabej wentylacji miasta, co pogarsza stan środowiska naturalnego poprzez zanieczyszczenia komunikacyjne, niską emisję oraz emisje (pyłowe, gazowe) związane z przemysłem.

Miasto zajmuje powierzchnię 327 km². W 1999 roku liczyło 738,2 tys. mieszkańców. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 2257 mieszkańców na 1 km² i była zróżnicowana od ok. 700 mieszkańców w dzielnicy VII do ok. 16700 - w dzielnicy XVI. Około 30% powierzchni miasta stanowią tereny zabudowane (tzw. tereny osiedlowe i pozostałe), około 9% to tereny komunikacyjne, natomiast aż około 51% zajmują użytki rolne.

Rok 1999 był rokiem wdrażania czterech wielkich reform: administracji publicznej, ubezpieczeń społecznych, służby zdrowia i edukacji. Reformy te miały duży wpływ na zmianę sposobu zarządzania miastem. Oprócz wymienionych reform rządowych przeprowadzona została reorganizacja Urzędu Miasta Krakowa, w wyniku której zmniejszono liczbę wydziałów i biur z 30 do 9. Rok 1999 można nazwać rokiem reform. Pełna ocena ich skutków byłaby przedwczesna, jednak w poszczególnych rozdziałach Raportu przedstawimy główne założenia i sposoby wdrażania zmian wynikających z dokonanych przekształceń.

Panorama najważniejszych zjawisk charakteryzujących życie naszego miasta nie może ograniczyć się jedynie do efektów działalności organów samorządowych. Prezentowane w Raporcie zjawiska, a zwłaszcza objęte dziedziną nazwaną "rozwój gospodarczy miasta", przedstawione są przede wszystkim poprzez dane statystyczne, ukazujące zarówno indywidualną aktywność obywateli Krakowa, jak i działalność samorządów gminy i województwa, a także władz centralnych państwa.

W "Raporcie o stanie miasta 1999" dokonany został możliwie pełny przegląd wszystkich dziedzin określonych w Uchwale Rady Miasta Krakowa Nr XXXIII/235/99 z dnia 20 października 1999 roku w sprawie Strategii Rozwoju Krakowa. Opracowując raport starano się ukazać dynamikę zmian i określić najważniejsze tendencje rozwojowe. Należy sądzić, że dla osób zainteresowanych Krakowem może to być materiał nie tylko interesujący z uwagi na zebrane informacje i dane, ale i umożliwiający podejmowanie decyzji o charakterze społecznym i gospodarczym. Raport powinien także ułatwić diagnozę sytuacji w Mieście i ocenę kierunków jego rozwoju.

Procesy demograficzne

Rozwój miasta

Od końca XIX wieku do początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku liczebność mieszkańców Krakowa stale wzrastała. Gwałtowny przyrost liczby ludności Krakowa w XX wieku spowodowany był szybkim rozwojem społeczno-gospodarczym, postępującą urbanizacją kraju i tworzeniem się nowych miejsc pracy w mieście. Miało to wpływ na przyrost naturalny oraz wysokie dodatnie saldo migracji ludności ze wsi do miasta. Kraków w tym czasie kilka razy powiększył swoje terytorium.

Ważnym wydarzeniem po drugiej wojnie światowej dla Krakowa była budowa Huty im. Lenina - obecnej Huty Im T. Sendzimira - oraz powstanie nowego miasta Nowej Huty i przyłączenie go do Krakowa. Odbiło się to wyraźnie we wzroście liczby mieszkańców miasta. Tempo jej przyrostu należało w całym okresie powojennym do najwyższych wśród największych miast w Polsce. Podobnie jak inne miasta, Kraków rozwijał się dynamicznie do końca lat osiemdziesiątych, kiedy osiągnął liczbę mieszkańców równą 751 tys. W latach dziewięćdziesiątych, podobnie jak w innych dużych polskich miastach, odnotowano ubytek liczby mieszkańców zameldowanych o około dziesięć tysięcy. Decydowało o tym kilka czynników:

- ujemny przyrost naturalny,
- dodatnie (nieznacznie) saldo migracji,
- cykle demograficzne wyżów i niżów związanych ze stratami ludności podczas wojen światowych,
- suburbanizacja (odpływ ludności do stref podmiejskich, położonych poza granicami miasta).

Decydujące znaczenie dla dynamiki rozwoju oraz struktury demograficznej Krakowa jak i innych dużych miast ma, i będzie miała, migracja. Analizując migracje ludności dla Krakowa można zaobserwować:

- przewagę napływu kobiet, które w ostatnich latach stanowiły ponad 60 % całkowitej liczby migracji - sytuacja taka może wpłynąć negatywnie na strukturę płci mieszkańców Krakowa;
- specyficzną strukturę migracji charakteryzującą się dużym udziałem osób w wieku 20-34 lat, co jest korzystnym zjawiskiem z punktu widzenia procesów starzenia się ludności Krakowa i ma podstawowe znaczenie dla odmładzania populacji miasta;
- ujemny bilans migracji pomiędzy Krakowem a obszarami wiejskimi (z badań prowadzonych przez A. Jelonka i A. Zborowskiego w 1998 roku wynika, że wiąże się on z procesem suburbanizacji – zwiększenie liczby mieszkańców sąsiednich gmin wiejskich nastąpiło kosztem zmniejszenia liczby mieszkańców Krakowa).

W 1999 roku mieszkańcy Krakowa stanowili ok. 1,9% ludności Polski i 23% mieszkańców nowego województwa małopolskiego. Miasto liczyło 738,2 tys. stałych i czasowych mieszkańców (dane na 31.XII.99r.). Ludność Krakowa składała się z 47% mężczyzn i z 53% kobiet. Wskaźnik feminizacji ludności miasta w ostatnich latach nieznacznie wzrasta - od roku 1988 powiększył się o 1 %.

Tabela 1.

Wybrane wskaźniki demograficzne dla kraju, województwa i Krakowa

Wskaźnik	lata	kraj	województwo	Kraków
liczba ludności w tys.	1995	38609,4	1241,4 ^a	745,0
	1996	38639,3	1239,7 ^a	740,7
	1997	38660,0	3206,7 ^b	740,5
	1998	38666,9	3215,8 ^b	740,7
	1999	38653,5	3222,5 ^b	738,2
gęstość zaludnienia na 1 km ²	1995	123	381 ^a	2280
	1996	124	381 ^a	2266
	1997	125	212 ^b	2265
	1998	125	212 ^b	2266
	1999	125	213 ^b	2257

kobiety na 100 mężczyzn	1995	106	108,6 ^a	112,6
	1996	105,6	109,0 ^a	113,2
	1997	105,7	108,8 ^a	113,0
	1998	105,7	105,4 ^b	113,1
	1999	105,8	106,2 ^b	113,1
przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	1995	1,2	0,1 ^a	-1,4
	1996	1,1	0,2 ^a	-1,3
	1997	0,9	2,2 ^b	-1,8
	1998	0,5	2,3 ^b	-1,3
	1999	0,0	1,6 ^b	-1,7
saldo migracji na tysiąc mieszkańców	1995	b. d.	1,4 ^a	0,9
	1996	b. d.	2,2 ^a	2,1
	1997	-0,3	0,3 ^b	0,3
	1998	b. d.	0,4 ^b	0,7
	1999	b. d.	0,5 ^b	0,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego;
^a dane dla województwa krakowskiego

^b dane dla województwa małopolskiego

Struktura wieku i płci mieszkańców Krakowa

Struktura ludności według wieku i płci jest pochodną minionych procesów demograficznych związanych z rzeczywistym przyrostem ilości mieszkańców miasta. Struktura ta jednocześnie wyznacza przyszłą sytuację demograficzną Krakowa.

Strukturę ludności Krakowa według wieku i płci należy uznać za niekorzystną z uwagi na przewagę kobiet i duży udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Na podstawie przedstawionej piramidy wieku i płci (wykres 0.1.) widać, że do ok. 30 roku życia przeważają ilościowo mężczyźni, później występuje zjawisko tzw. nadumieralności mężczyzn i zaczynają przeważać ilościowo kobiety.

Wykres 1.

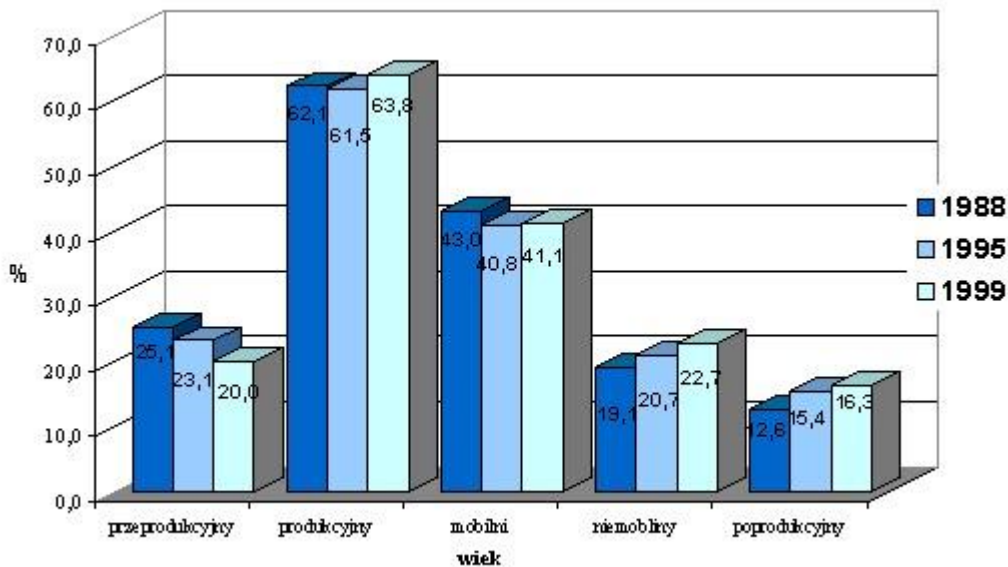
Liczba ludności Krakowa według płci i wieku w 1999 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

W 1999 roku w wieku produkcyjnym było 63,8% mieszkańców Krakowa, 19,95% w wieku przedprodukcyjnym (od 0 do 18 roku życia), a 16,2% populacji stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 i mężczyźni powyżej 65 roku życia). Niekorzystnym zjawiskiem jest starzenie się mieszkańców Krakowa. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się w stosunku do 1988r o przeszło 5%, natomiast w wieku poprodukcyjnym zwiększył się o blisko 4%.

Wykres 2.

Struktura wiekowa ludności Krakowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

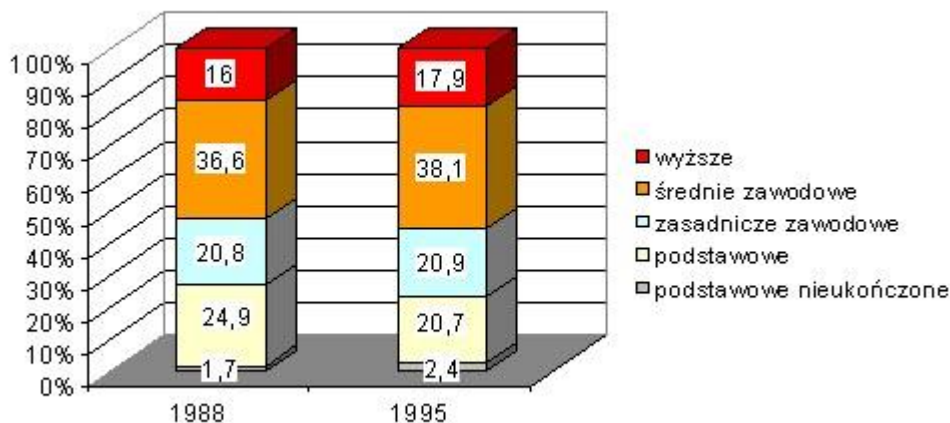
Struktura wykształcenia mieszkańców Krakowa.

Dane statystyczne dotyczące poziomu wykształcenia w Krakowie opierają się wyłącznie na spisach ludności. Ostatnie szacunkowe dane, opracowane na podstawie mikrospisu (na 5000 próbie mieszkańców) pochodzą z 1995 roku. Wynika z nich, że prawie 18% mieszkańców legitymuje się wyższym wykształceniem. Warto podkreślić, że w porównaniu ze średnią ogólnopolską ludność Krakowa legitymuje się wyższym poziomem wykształcenia.

Poziom wykształcenia ludności Krakowa wykazuje tendencję rosnącą. W porównaniu z 1988r. wzrost liczby osób o wykształceniu wyższym wyniósł 2%, a o wykształceniu średnim o 1,5%. Strukturę wykształcenia mieszkańców Krakowa oraz strukturę wykształcenia wg płci przedstawiają poniższe diagramy.

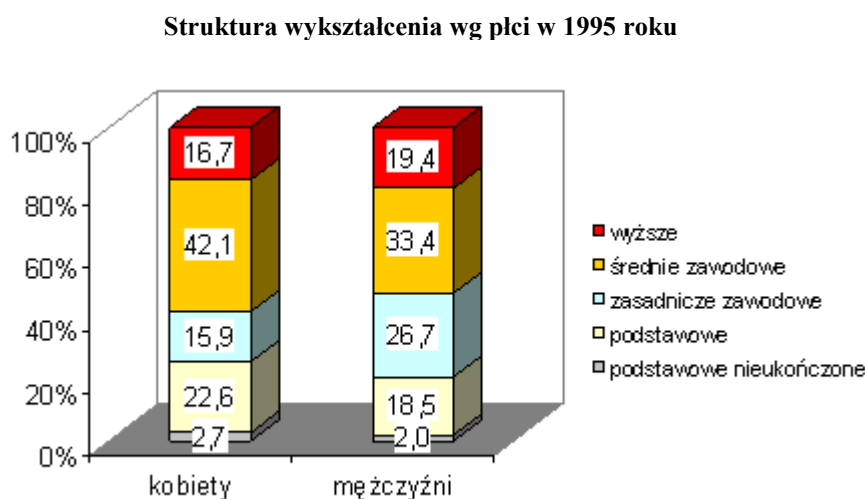
Wykres 3.

Struktura wykształcenia w Krakowie w latach 1988 i 1995

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Wykres 4.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Reforma administracji publicznej – zakres działania samorządu Miasta Krakowa na prawach powiatu

Z dniem 1 stycznia 1999 r. wprowadzono zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa. Powstał kolejny szczebel samorządu: powiat. Podstawowymi jednostkami trójstopniowego podziału terytorialnego państwa stały się: gmina, powiat i województwo samorządowe.

Miasto Kraków na prawach powiatu stało się siedzibą samorządu gminnego, powiatowego, wojewódzkiego oraz administracji rządowej w województwie małopolskim.

Podstawowe kompetencje organów samorządowych:

Gmina jako podstawowa jednostka podziału terytorialnego zajmuje się m.in.:

- szkołami,
- przedszkolami,
- bibliotekami,
- domami kultury,
- wodociągami,
- transportem lokalnym,
- ochroną środowiska na swoim terenie,
- drogami gminnymi,
- zaopatrzeniem w wodę,
- usuwaniem odpadów stałych, ścieków,
- prowadzeniem targowisk,
- ochroną zdrowia (przychodniami i ośrodkami zdrowia, a w gminach miejskich także szpitalami).

Powiat jako jednostka podziału terytorialnego drugiego stopnia jest zapleczem dla kilkunastu lub kilkudziesięciu gmin. W przypadku Krakowa, gdzie terytorium gminy pokrywa się w całości z terytorium powiatu, Miasto Kraków na prawach powiatu ma jedną wspólną Radę Miasta, Zarząd Miasta i Urząd Miasta obsługujące równocześnie gminę i powiat. Prezydent Miasta pełni dodatkowo obowiązki starosty.

Do najważniejszych zadań powiatu należy:

- ochrona porządku publicznego i bezpieczeństwa zbiorowego,
- ochrona przeciwpowodziową, przeciwpożarową,
- zapobieganie klęskom żywiołowym i ich skutkom,
- utrzymanie szpitali ogólnych,
- pomoc społeczna,
- przeciwdziałanie bezrobociu,
- budowa i utrzymanie dróg ponad gminnych,
- ochrona praw konsumenckich.

Powiat przejął również zadania zlecone, dotychczas będące w kompetencji wojewody:

- wydawanie paszportów,
- sprawy związane ze zmianą obywatelstwa.

Województwo jako największa z jednostek podziału terytorialnego kraju, tworzy regionalną wspólnotę samorządową.

Władzami województwa są:

- sejmik województwa,
- zarząd województwa.

Na czele sejmiku i zarządu stoi Marszałek Województwa.

Trzy podstawowe zadania wypełniane przez województwo to:

- zapewnienie równomiernego rozwoju gospodarczego województwa,
- usługi publiczne na najwyższym szczeblu - szkoły wyższe, specjalistyczna służba zdrowia, instytucje kulturalne,
- sprostanie konkurencji regionów zagranicznych w dziedzinie przyciągania inwestycji, zwłaszcza w perspektywie przystąpienia do Unii Europejskiej.

Współpraca zagraniczna województwa będzie musiała mieścić się w ramach polityki zagranicznej państwa.

Województwo zajmuje się sprawami, które dotyczą rozwoju regionalnego i ma za zadanie:

- opracować i wdrażać strategię wojewódzką,
- stwarzać warunki dla wzrostu gospodarczego regionu,
- w ramach współpracy regionalnej utrzymywać kontakty ze społecznościami innych państw,
- uczestniczyć w działalności instytucji europejskich.

Ważniejsze instytucje i urzędy działające w Krakowie

- Urząd Statystyczny w Krakowie,
- Wojewódzki Urząd Pracy (od 1 stycznia 2000 w ramach województwa samorządowego),
- Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska,
- Państwowa Inspekcja Handlowa,

- Państwowa Inspekcja Pracy,
- Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych – Oddział Południowo - Wschodni,
- Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna,
- Delegatura Urzędu Antymonopolowego,
- Delegatura Ministerstwa Przekształceń Własnościowych,
- Biuro Planowania Regionalnego Centralnego Urzędu Planowania w Krakowie,
- Regionalna Izba Obrachunkowa,
- Urząd Kontroli Skarbowej,
- Państwowa Agencja Radiokomunikacyjna,
- Okręgowy Urząd Miar.

Rada Miasta Krakowa III Kadencji

III Kadencja Rady Miasta Krakowa rozpoczęła się w dniu 28 października 1998r.

Przewodniczącym Rady Miasta Krakowa III kadencji jest Stanisław Handzlik, Wiceprzewodniczącymi są: Bogumił Nowicki, Wiesław Misztal, Bogusław Kośmider.

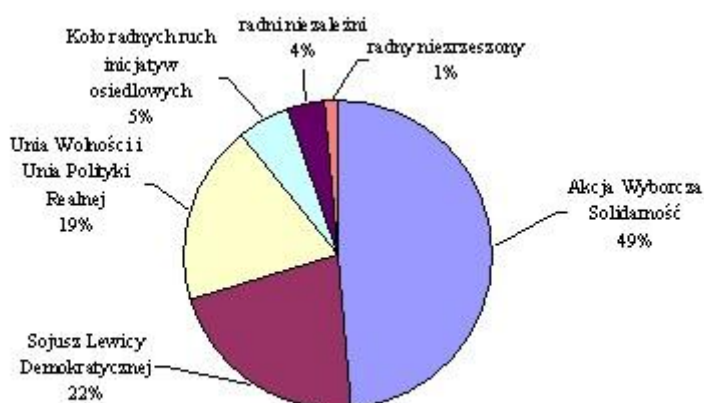
W skład RMK wchodzi 75 radnych. Po przetarasowaniach, rezygnacjach i zmianach struktura polityczna Rady Miasta Krakowa w grudniu 1999 roku wyglądała następująco:

	Przewodniczący	liczba radnych
Klub Akcja Wyborcza Solidarność	Bolesław Kosior	36
Klub Sojusz Lewicy Demokratycznej	Mieczysław Łagosz	16
Klub Unia Wolności i Unia Polityki Realnej	Wojciech Wojtowicz	14
Koło Radnych Ruch Inicjatyw Osiedlowych	Krzysztof Adamczyk	4
Grupa Radnych Niezależnych Miasta Krakowa	-	4
Radny nie zrzeszony	-	1

Od 4 listopada 1998 roku w koalicji z AWS występuje Koło Radnych Ruch Inicjatyw Osiedlowych.

Wykres 5.

Skład Rady Miasta Krakowa III kadencji w 1999r.

Źródło: opracowanie własne

Od początku trzeciej kadencji pracuje 16 stałych komisji (w tym 1 Zespół na prawach komisji), zajmujących się odpowiednio:

Komisja Budżetowa - współpracą z Zarządem w przygotowaniu projektu budżetu, ustalaniem procedury jego uchwalenia i analizowaniem sprawozdań z jego realizacji, opiniowaniem projektów uchwał związanych z gospodarką finansową gminy. Przewodniczący: Andrzej Wysocki.

Komisja Infrastruktury Komunalnej - inicjowaniem działań na rzecz lepszego funkcjonowania infrastruktury komunalnej, zaopatrzenia w dziedzinie usług komunalnych i ochrony środowiska. Przewodniczący: Ryszard Stelmachowski.

Komisja Mienia i Rozwoju Gospodarczego - inicjowaniem kontaktów gospodarczych, funkcjonowaniem handlu, usług, rzemiosła oraz działalnością gospodarczą w dziedzinie turystyki, promocją i eksportem myśli technicznej ośrodka krakowskiego, gospodarką zasobami mieszkaniowymi, działaniem i rozwojem instytucji bankowych. Przewodniczący: Michał Świtalski.

Komisja Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska - inicjowaniem i opiniowaniem działań planistycznych, zagadnieniami strategii rozwoju przestrzennego Miasta, opiniowaniem planów inwestycji, inicjowaniem opracowań i opiniowaniem programów mających na celu poprawę i kontrolę środowiska. Przewodniczący: Wojciech Obtułowicz.

Komisja Mieszkalnictwa i Inicjatyw Lokalnych - opiniowaniem zasad tworzenia listy rankingowej, monitoringiem, oceną przygotowania i realizacji LII oraz kontrolą wykonywania przez ZMK uchwał w tym zakresie. Przewodniczący: Janusz Tworek.

Komisja Edukacji - współpracą ze środowiskiem oświatowym Gminy, stowarzyszeniami i klubami prowadzącymi działalność oświatową oraz z innymi gminami naszego regionu w dziedzinie edukacji. Przewodniczący: Jerzy Lackowski.

Komisja ds. Profilaktyki i Ochrony Zdrowia - organizacją ochrony zdrowia, prowadzeniem zakładów opieki zdrowotnej w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, funkcjonowaniem aptek, promowaniem reformy ochrony zdrowia, a zwłaszcza ubezpieczeń społecznych, zagadnieniami rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Przewodnicząca: Małgorzata Radwan - Ballada.

Komisja Kultury i Ochrony Zabytków - współpracą ze środowiskami kulturalnymi i artystycznymi Krakowa, kontaktami kulturalnymi miasta z zagranicą i innymi ośrodkami w Polsce, upowszechnianiem kultury, ochroną zabytków. Przewodniczący: Piotr Boroń.

Komisja Praworządności i Porządku Publicznego - interweniowaniem w drastycznych lub nagminnych przypadkach nieprzestrzegania prawa przez urzędy, instytucje i organizacje, porządkiem i bezpieczeństwem w mieście, współdziałaniem z instytucjami i organizacjami w zwalczaniu patologii, opiniowaniem projektów uchwał i rezolucji Rady, w tym projektów przepisów gminnych. Przewodniczący: Piotr Boliński.

Komisja Promocji, Współpracy i Informacji - promowaniem Krakowa w Polsce i zagranicą, współpracą międzynarodową, kontaktami między samorządem a mieszkańcami Krakowa, wspieraniem działań podnoszących efektywność przepływu informacji oraz wiedzy mieszkańców o samorządzie. Przewodniczący: Marian Apostoł.

Komisja Sportu, Turystyki i Kultury Fizycznej - wspieraniem inicjatyw klubów sportowych w zakresie imprez sportowych, czuwaniem nad rozwojem bazy sportowej i dbaniem o istniejące obiekty, inicjowaniem i wspieraniem przedsięwzięć zmierzających do usprawnienia ruchu turystycznego oraz poprawy jakości usług w Krakowie i regionie. Przewodniczący: Krzysztof Gurba.

Komisja ds. Rodziny i Polityki Społecznej - inicjowaniem działań dla zapewnienia stabilnego życia rodzinnego, wychowania w rodzinie jako podstawy prawidłowego rozwoju wspólnoty samorządowej, opiniowaniem działań w kierunku poprawy warunków materialnych rodzin, przeciwdziałaniem patologiom społecznym, pomocą społeczną, opieką socjalną. Przewodniczący: Stanisław Zięba.

Komisja Dyscyplinarna - rozpatrywaniem zasadności zarzutów dotyczących wykonywania mandatu radnego, definiowaniem zasad etycznych postępowania radnego oraz podejmowaniem działań zapobiegających konfliktom. Przewodniczący: Leopold Zgoda.

Komisja Rewizyjna - sprawowaniem kontroli pod względem legalności, rzetelności i gospodarności w zakresie działalności Zarządu i podporządkowanych mu jednostek. Przewodniczący: Andrzej Jakubik.

Komisja Główna - współdziałaniem z Przewodniczącym RMK w koordynacji pracy Rady i radnych. Przewodniczącym komisji jest "z urzędu" Stanisław Handzlik - przewodniczący RMK, wiceprzewodniczącymi - Bogumił Nowicki, Wiesław Misztal i Bogusław Kośmider (pełniący funkcję wiceprzewodniczących RMK). Skład Komisji Głównej (zgodnie z parytetem): 9 członków koalicji AWS i RIO, 3 członków SLD, 3 członków UW i UPR.

Zespół Opiniodawczy ds. wyboru ławników ludowych.

Przewodnicząca: Brygida Kuźniak

Pozostałe informacje o działaniach Rady Miasta Krakowa w 1999 roku przedstawiono w rozdziale XII pt "Zarządzanie miastem" w punkcie XII.1 "Rada i Zarząd Miasta".

Zarząd Miasta Krakowa na prawach powiatu

Prezydentem Miasta Krakowa jest Andrzej Gołaś. Pozostałymi członkami Zarządu w 1999 roku byli:

- Wiceprezydent Jerzy Jedliński,
- Wiceprezydent Krzysztof Adamczyk,
- Wiceprezydent Teresa Starmach,
- Wiceprezydent Paweł Zorski,
- Wiceprezydent Ewa Kułakowska - Bojeś,
- Wiceprezydent Tomasz Szczypiński

Informacja o działaniach Zarządu Miasta Krakowa w 1999 roku znajduje się w rozdziale XII, punkcie XII.1 – "Rada i Zarząd Miasta".

Dzielnice Miasta Krakowa

Od 1991 roku funkcjonuje w Krakowie osiemnaście Dzielnic będących jednostkami pomocniczymi Miasta. Dzielnice objęły obszary wyodrębniające się ze względu na ich układ przestrzenny, lokalne tradycje oraz więzi społeczne i gospodarcze. Oznaczone zostały rzymskimi cyframi kolejno od I do XVIII (patrz rysunek 0.1.).

Gospodarzami dzielnic są, w ograniczonym ustawowo i statutowo zakresie, Rady Dzielnic. W ich skład wchodzi radni wybrani przez mieszkańców poszczególnych dzielnic. Kadencja Rad Dzielnic trwa cztery lata. Na czele Rady stoi Przewodniczący Rady wybrany spośród radnych dzielnicy. Do zakresu działania Dzielnic należą sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, a także sprawy powierzone im przez Radę Miasta Krakowa, służące zaspokajaniu zbiorowych potrzeb i poprawie warunków życia mieszkańców.

Organami dzielnicy są Rada i Zarząd, na których czele stoi Przewodniczący. Do wykonywania swoich zadań Rady Dzielnic mogą powoływać stałe i doraźne komisje oraz zespoły problemowe.

Podstawowy zakres działania dzielnic to między innymi:

- utrwalanie więzi lokalnej, a także pielęgnowanie i odświeżanie dawnych tradycji, poznawanie potrzeb mieszkańców, zasięganie ich opinii, reagowanie na nie zgodnie z posiadanymi kompetencjami;
- działanie na rzecz rozwoju samorządności społeczności lokalnych;
- współdziałanie z organami Miasta, innymi dzielnicami, placówkami oświatowymi i służby zdrowia, stowarzyszeniami, instytucjami, organizacjami społecznymi, sądami, prokuraturą, strażą miejską i policją;
- wnioskowanie do organów Miasta w sprawach istotnych dla społeczności lokalnych oraz ich opiniowanie (w tym m.in.: dot. zagospodarowania przestrzennego, samowoli budowlanych, przepisów gminnych, lokalnych inicjatyw inwestycyjnych, inwestycji komunalnych);
- ocena gospodarności oraz funkcjonowania jednostek wykonujących zadania Miasta na terenie dzielnicy;
- określanie zadań priorytetowych oraz kontrola i ocena ich realizacji (w 1999 roku każda z Dzielnic rozdysonowała 440 tys. zł na realizację tych zadań);
- opracowywanie we wskazanych zakresach list rankingowych zadań powierzonych, które są realizowane przez jednostki gminy w ramach określonych środków finansowych z budżetu miasta, które w 1999 roku wyniosły 11.397 tys. zł i zostały przeznaczone na:
  - prace remontowe szkół podstawowych, przedszkoli i żłobków
  - prace remontowe dróg, chodników i oświetlenia,
  - modernizacja ogródków jordanowskich 1,
  - tworzenie zieleńców i skwerów wraz z małą architekturą;

Pozostałe informacje o działaniach Dzielnic w 1999 roku znajdują się rozdziale XII, punkcie XII.2 pt "Dzielnice Miasta Krakowa".